

MONIKA BOROWIEC

Zmiany kierunków kształcenia w Akademii Ekonomicznej w Krakowie w okresie transformacji gospodarki narodowej

W okresie transformacji społeczno-ustrojowej na znaczeniu zyskuje wiele nowych czynników rozwoju społeczno-gospodarczego. Współcześnie za jeden z najważniejszych uznaje się poziom nauki i szkolnictwa wyższego (Juszkiewicz 1997). Nauka wpływa na każdą sferę życia społecznego i służy ona gospodarce (Parysek 1997). Przyjmuje się, że w nowej fazie informacyjnej, do której zmierzamy, zasoby intelektualne społeczeństwa stanowią jeden z czynników wzrostu gospodarczego, zaś inwestycje służące zwiększeniu ich potencjału determinują konkurencyjność poszczególnych krajów w wymianie międzynarodowej. W związku z tym jakość systemu nauki i szkolnictwa jest czynnikiem decydującym o kierunkach i poziomie rozwoju wszystkich sektorów gospodarki, w tym szczególnie przemysłu. Dlatego we wszystkich rozwiniętych gospodarczo państwach, szkoły wyższe przystępują do mniej lub bardziej radykalnych przemian w celu przystosowania się do nowych uwarunkowań spowodowanych przez rewolucję informacyjną i związaną przez nią rewolucję naukowo-techniczną oraz wprowadzania nowych reguł zarządzania.

W Polsce w związku ze zmianami społeczno-gospodarczymi pojawiło się duże zapotrzebowanie na dobrze wykształcone kadry zarządzające, które są warunkiem osiągnięcia sukcesu rynkowego przez przedsiębiorstwa. Powszechnie wiadomo, że poziom wymagań stawianych ludziom wdrażającym nowe rozwiązania jest wyższy od tego, jaki wystarcza do biernego wykorzystywania dotychczasowych rozwiązań.

Szkolnictwo wyższe w Polsce po 1989 roku podlega znacznym zmianom i przekształceniom zarówno w aspekcie ilościowym i jakościowym (Chojnicki, Czyż 1997). Przemiany społeczno-gospodarcze spowodowały zwiększenie zainteresowania studiami wyższymi. Są one dzisiaj postrzegane jako warunek lepszego startu życiowego, zatrudnienia i wyższych zarobków. W konsekwencji nastąpił wzrost liczby szkół wyższych z 96 w 1989 r. do 292 w 2001 r., tj. ponad trzykrotny. Towarzyszył temu wzrost liczby studentów z 0,4 mln w 1989 r. do 1,6 mln 2001 r., tj. do 400% (Tabela 1). W zasadniczym stopniu wpłynęło na to powołanie 185 uczelni niepaństwowych. W konsekwencji nastąpił spadek udziału studentów uczelni państwowych w ogólnej liczbie studentów do 70,1%. Procesy transformacyjne, które zmieniły rynek pracy wpłynęły na przekształcenia organizacyjne w uczelniach państwowych w latach dziewięćdziesiątych. Miały one dwojaki rodzaj charakter, po pierwsze wiązały się ze zmianami ustrojowymi, co pociągało za sobą likwidację lub reorganizację niektórych instytutów, zakładów i katedr, szczególnie w szkołach ekonomicznych oraz powstanie wielu nowych jednostek, których przedmiotem działalności są różne

dziedziny, w tym zwłaszcza związane z wdrażaniem gospodarki rynkowej. Po drugie polegały one na rozszerzeniu możliwości kształcenia studentów w trybie zaocznym, wieczorowym i eksternistycznym, co wynika ze zwiększonego zapotrzebowania młodzieży na tego typu kształcenie. Szczególnie uwidocznili się to na studiach ekonomicznych, na których pojawiły się takie specjalizacje jak logistyka ekonomiczna, samorząd terytorialny i gospodarka lokalna, bankowość, ubezpieczenia, finanse publiczne, rynki kapitałowe, badania rynku i marketing, zarządzanie marketingowe, przedsiębiorczość i innowacje, nieruchomości itp. Należy wnosić, iż te zmiany struktury kierunków kształcenia wpłyną na zwiększenie innowacyjności polskiej gospodarki, które jest niezbędnym warunkiem trwałego wzrostu gospodarczego.

Tabela 1. Rola Akademii Ekonomicznej w Krakowie w szkolnictwie wyższym w latach 1989-2000.

Lata	AE w Krakowie	Ogółem ekonomii	Ogółem w Polsce	Udział studentów ekonomii w ogólnej liczbie studentów	Udział AE w Krakowie w liczbie studentów	
					ekonomii	ogółem
1989	4150	45527	371049	12,27	9,12	1,12
1990	4074	49426	386171	12,8	8,24	1,05
1991	4479	58098	409948	14,17	7,71	1,09
1992	4920	78657	476222	16,52	6,26	1,03
1993	7570	105726	536790	19,7	7,16	1,41
1994	9339	136925	661633	20,7	6,82	1,41
1995	11830	181175	736490	24,6	6,53	1,61
1996	13744	243708	905755	26,91	5,64	1,52
1997	15322	332099	1070702	31,02	4,61	1,43
1998	17005	428910	1247630	34,38	3,96	1,36
1999	17658	394926	1425846	27,7	4,47	1,24
2000	18707	435380	1578241	27,59	4,3	1,19

Źródło: „Akademia Ekonomiczna w Krakowie w latach 1975-2000” pod red. J. M. Małeckiego, Kraków 2000, Wydawnictwo AE w Krakowie, Rocznik szkolnictwa wyższego 2001.

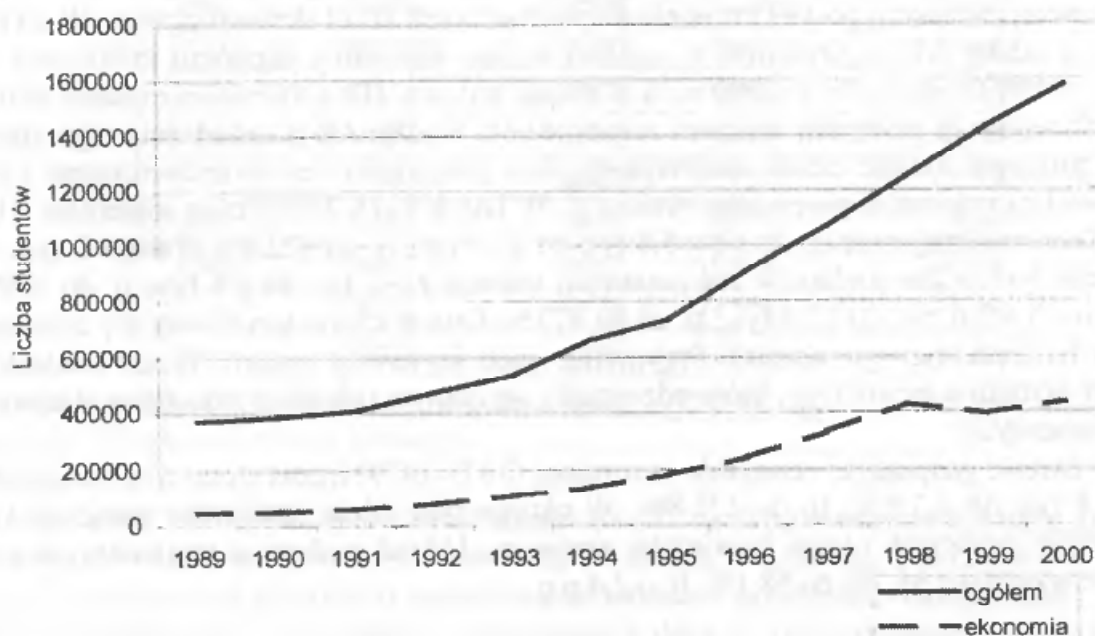
W świetle powyższych przesłanek podjęto problematykę zmian kierunków studiów Akademii Ekonomicznej w Krakowie, ze szczególnym uwzględnieniem okresu transformacji ustrojowej. W pracy starano się określić, w jakim stopniu zmiany kierunków kształcenia nawiązują do restrukturyzacji gospodarki narodowej.

W rankingach szkół wyższych Akademia Ekonomiczna w Krakowie zajmuje bardzo wysoką pozycję. W badaniach przeprowadzonych przez Komitet Narodowy AISEC Polska dotyczących szans zawodowych absolwentów szkół wyższych, AE w Krakowie zajmuje czwarte miejsce w ocenie studentów i trzecie w ocenie pracodawców Uczelni (po Szkole

Główniej Handlowej w Warszawie i Akademii Ekonomicznej w Poznaniu). W publikowanym we „Wprost” rankingu wyższych szkół ekonomicznych z 1999 roku Akademia Ekonomiczna w Krakowie zajmuje drugie miejsce. W rankingu wyższych uczelni, opublikowanym w „Polityce” w kwietniu 2001 roku, spośród uczelni kształcących w zakresie ekonomii i zarządzania AE w Krakowie zajmuje trzecią pozycję po SGH w Warszawie i AE w Poznaniu.

Wydaje się, że szkolnictwo wyższe w XXI w. cechować się będzie przede wszystkim dużą elastycznością procesu kształcenia, podatną do zmian strukturą kształcenia, elastycznymi procedurami edukacyjnymi, które łatwo dostosuje się do zmiennych wymagań społeczeństwa (Dębska, Mischke 2001). Wstępnie przyjmujemy, że kierunki studiów charakteryzujące się wzrostem liczby studentów i nowo powołane nawiązują do aktualnych potrzeb rynku pracy wywołanych procesami transformacji. Natomiast likwidowane związane są ze zmniejszającym się zapotrzebowaniem na tego typu kształcenie.

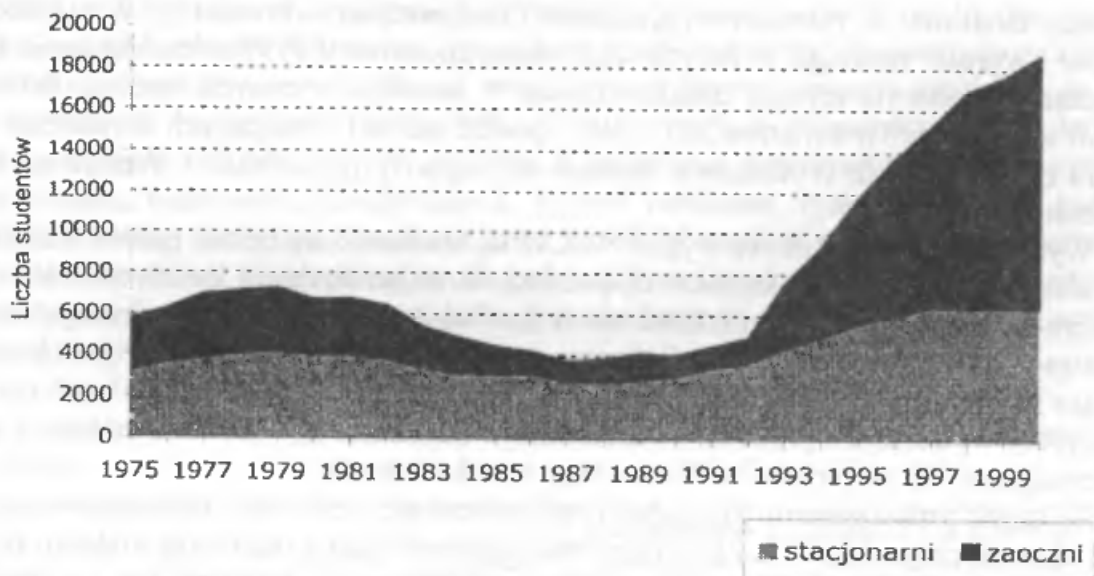
W latach zmian systemu gospodarowania obserwuje się wzrost zainteresowania studiami ekonomicznymi (ryc. 1, 2). Zwiększenie zainteresowania tego typu studiami na początku lat dziewięćdziesiątych miał rozliczne uwarunkowania ekonomiczne i społeczne. Dawały one w powszechnym mniemaniu możliwość osiągnięcia sukcesu w interesach, operacjach finansowych, grze na giełdzie, wejścia w nowoczesną gospodarkę rynkową. W związku z tym liczba studentów kierunków ekonomicznych we wszystkich uczelniach w Polsce wzrosła z 45,5 tys. w 1989 r. do 435,4 tys. w 2000 r., tj. prawie dziesięciokrotnie (Tabela 1). Nastąpiło, zatem zwiększenie odsetka studentów kierunków ekonomicznych w ogólnej liczbie studentów z 12,3% w 1989 r. do 27,6% w 2000 r., tj. o 15,3 p.p. W świetle przeprowadzonej analizy okazuje się, że w latach 1989-2000 dynamika wzrostu studentów ekonomii była bardzo duża i wynosiła 956,3%.

Źródło: tabela 1

Ryc. 1. Zmiany liczby studentów szkół wyższych w Polsce w latach 1989-2000

Źródło: tabela 2

Ryc. 2. Zmiany liczby studentów Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 1975-2000

Przyjmując jako kryterium zmiany udziału Akademii Ekonomicznej w Krakowie na rynku edukacyjnym można wyróżnić trzy okresy. Pierwszy z nich obejmuje początkowe lata transformacji gospodarki narodowej (1989-1992), kiedy zauważa się nieznaczny spadek udziału krakowskiej AE w ogólnej liczbie studentów z 1,1% do 1,0%. Drugi okres (1992-1995) charakteryzuje się wzrostem tego udziału z 1,0% do 1,6%, a trzeci (1995-2000) ponownym spadkiem z 1,6% do 1,2%. Związane jest to, jak już wspomniano z powstawaniem, zwłaszcza po 1995 r. wielu niepaństwowych szkół ekonomicznych. W związku z tym udział AE w Krakowie w ogólnej liczbie studentów ekonomii zmniejszył się z 9,1% w 1989 r. do 4,3% w 2000 r., tj. o ponad połowę. Dla scharakteryzowania współczesnych tendencji przemian ważnym zagadnieniem wydaje się prześledzenie tego zjawiska w dłuższym okresie czasu obejmującego lata gospodarki centralnie sterowanej i początkowe lata wdrażania gospodarki rynkowej. W latach 1975-2000 liczba studentów Akademii Ekonomicznej zwiększyła się z 5,8 tys. do 18,7 tys., tj. do 322,4% (Tabela 2, ryc. 2). W okresie tym liczba studentów stacjonarnych wzrosła z 3,2 tys. do 6,4 tys., tj. do 200%, a zaocznych z 2,6 tys. do 12,3 tys., tj. aż do 473%. Lata te charakteryzowały się zróżnicowanym tempem rozwoju uczelni. Przyjmując jako kryterium zmiany liczby studentów możemy wyróżnić trzy okresy, które odznaczały się różnym udziałem studentów stacjonarnych i zaocznych.

W okresie gospodarki centralnie sterowanej (1975-1979) liczba studentów zwiększała się z 5,8 tys. do 7,3 tys., tj. do 125,8%. W okresie tym udział studentów stacjonarnych i studentów zaocznych ulegał niewielkim zmianom. Udział studentów stacjonarnych nieznacznie wzrastał z 55,7% do 58,1%, tj. o 2,4 p.p.

Tabela 2. Zmiany liczby studentów Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 1975-2000

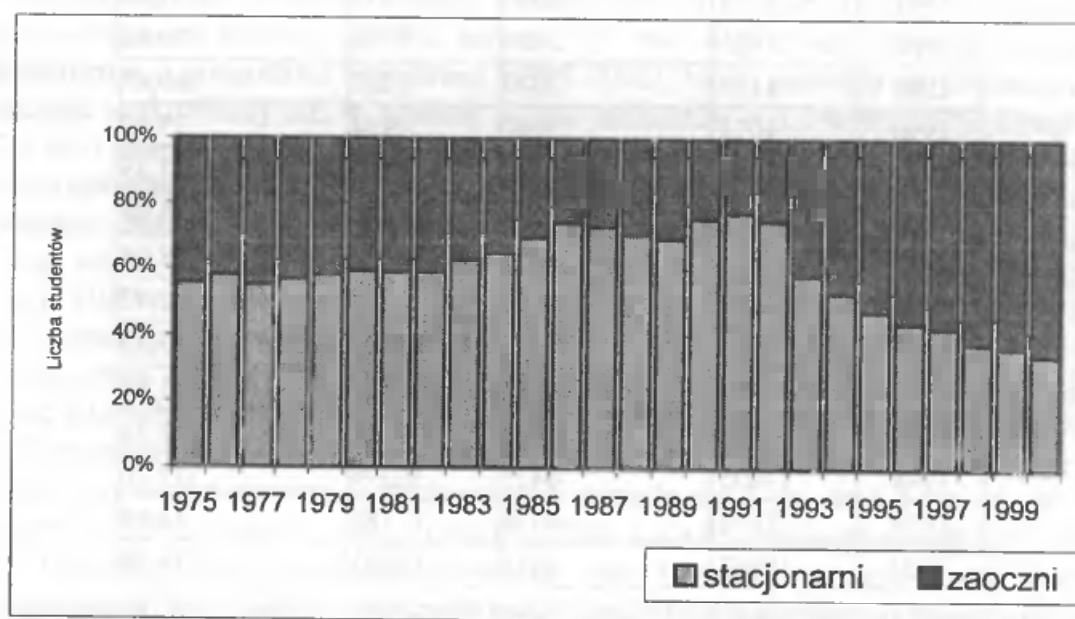
Lata	Liczba studentów			Udział stacjonarnych
	ogółem	w tym		
		stacjonarni	zaoczní	
1975	5771	3213	2558	55,67
1976	6267	3645	2622	58,16
1977	6965	3838	3127	55,10
1978	7145	4059	3086	56,81
1979	7277	4231	3046	58,14
1980	6708	3975	2733	59,26
1981	6768	3990	2778	58,95
1982	6426	3787	2639	58,93
1983	5381	3392	1989	63,04
1984	4872	3163	1709	64,92
1985	4455	3106	1349	69,72
1986	4228	3142	1086	74,31
1987	3754	2743	1011	73,07
1988	3891	2750	1141	70,68
1989	4150	2883	1267	69,47
1990	4074	3080	994	75,60
1991	4479	3462	1017	77,29
1992	4920	3694	1226	75,08
1993	7570	4397	3173	58,08
1994	9339	4942	4397	52,92
1995	11830	5596	6234	47,30
1996	13744	6023	7721	43,82
1997	15322	6488	8834	42,34
1998	17005	6411	10594	37,70
1999	17658	6470	11188	36,64
2000	18707	6416	12291	34,30

Źródło: „Akademia Ekonomiczna w Krakowie w latach 1975-2000” pod red. J.M. Małeckiego, Kraków 2000, Wydawnictwo AE w Krakowie.

W latach 1975-1979 na studiach stacjonarnych funkcjonowały następujące kierunki studiów: ekonomiczno-społeczny, ekonomiki produkcji, organizacji i zarządzania, planowania i finansowania gospodarki narodowej, ekonomiki i organizacji obrotu i usług, cybernetyki ekonomicznej i informatyki, przetwarzania danych, rachunkowości i towaroznawstwa. Na studiach dla pracujących istniały następujące kierunki: ekonomika i organizacja produkcji, finanse, organizacja i zarządzanie, ekonomiczno-społeczny, ekonomika i organizacja obrotu i usług, a także organizacja i przetwarzanie danych. Najliczniejszymi kierun-

kami w tym okresie były tradycyjne kierunki ekonomiki produkcji i obrotu, co wynikało z największego zapotrzebowania na absolwentów z ministerialnych limitów przyjęć. Do roku 1980 struktura kierunków i specjalności była w zasadzie stabilna i ulegała stosunkowo niewielkim zmianom.

Okres drugi (1980-1987) charakteryzuje się spadkiem ogólnej liczby studentów AE z 6,7 tys. do 3,8 tys., tj. do 56,7%, a także wzrostem udziału studentów stacjonarnych w ogólnej ich liczbie z 59,3% do 73,1%, tj. do 123,3%. Zmniejszenie zainteresowania studiami związane było z ogólną sytuacją w kraju i obniżaniem ministerialnego limitu przyjęć na I rok (Małecki 2000). Na studiach stacjonarnych limit drastycznie zmniejszono z 760 w 1981 r. do 492 w 1985 r., a następnie utrzymywano na zbliżonym poziomie do końca lat osiemdziesiątych. Liczba studentów stacjonarnych zmniejszyła się zatem z 4,0 tys. do 2,7 tys., tj. do 67,5%, a na zaocznych z 2,7 tys. do 1,0 tys., tj. do 37,0%. Również studia zaoczne w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych charakteryzowały się spadkiem liczby studiujących z 2,7 tys. w 1980 do 1,0 tys. w 1987 r., tj. do 37,0% (ryc. 3). Rozważano nawet możliwość zupełnego zaniechania tej formy kształcenia. Limity przyjęć na studiach zaocznych zmniejszono z 511 w 1981 r. do 60 w 1983 r., a następnie utrzymywały się na poziomie 360. Spadek liczby studentów dotyczył wszystkich kierunków studiów, jedynie na kierunku planowanie i finansowanie gospodarki narodowej na studiach stacjonarnych zaobserwowano w tym okresie stagnację liczby studentów na poziomie około 300.

Źródło: tabela 2

Ryc. 3. Zmiany struktury kształcenia studentów Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 1975 do 2000

Trzeci okres obejmujący lata transformacji gospodarki narodowej (1988-2000) charakteryzuje się intensywnym wzrostem liczby studentów od 3,9 tys. do 18,7 tys., tj. do 479,5%. Zauważa się jednak, że w pierwszych latach, (1988-1992) wzrost ten był bardzo powolny z 3,9 tys. do 4,9 tys., czyli do 136,1%. Natomiast po 1992 roku obserwuje się znacznie szybszy wzrost liczby studentów, z 4,9 tys. do 18,7 tys. w 2000 r., tj. prawie czte-

rokrotny. Liczba studentów stacjonarnych w tym okresie wzrosła z 2,7 tys. do 6,4 tys., tj. do 237%, a studentów zaocznych z 1,1 do 12,3 tys., tj. ponad dziesięciokrotnie. W konsekwencji systematycznie malał udział studentów stacjonarnych z 70,7% do 34,3%, tj. do 48,5%.

Oznacza to, że dynamika wzrostu liczby studentów stacjonarnych była zdecydowanie mniejsza od dynamiki wzrostu liczby studentów zaocznych. W kolejnych latach udział ten zmniejszał się z 70,7% w 1988 r. do 34,3% w 2000 r.

Konsekwencje zmian procesów gospodarowania w Polsce, które miały poważny wpływ na rozwój szkolnictwa wyższego, a przede wszystkim szkolnictwa ekonomicznego, zdominowały rozwój AE po 1989 roku (Szpak 2000). Generalna zmiana kierunków kształcenia Akademii w tym okresie wynikała z:

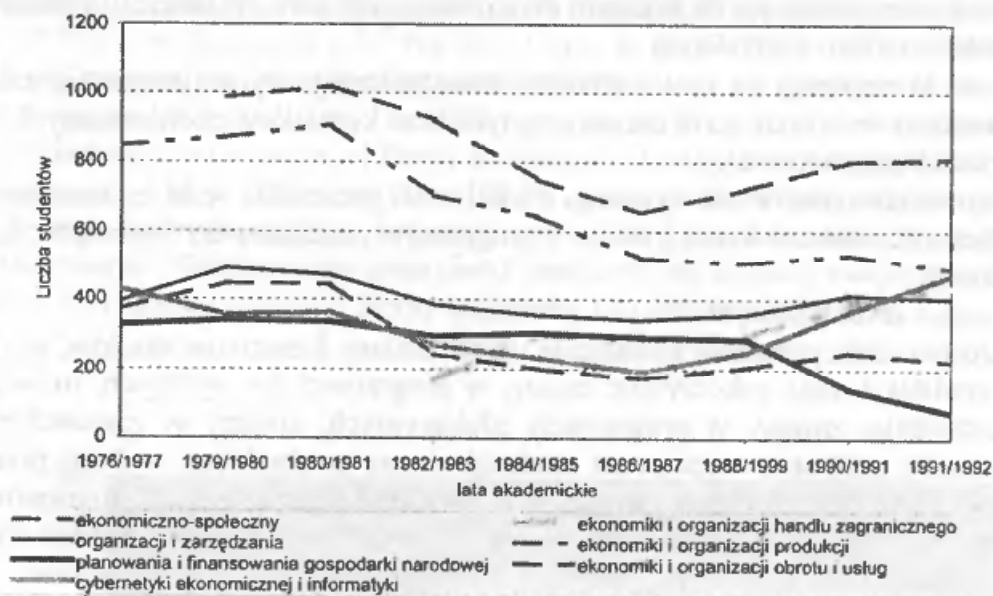
1. rosnącego zainteresowania studiami ekonomicznymi wśród młodzieży i zmiany postaw studentów wobec studiowania
2. wzrostu konkurencji na rynku edukacji ekonomicznej, wyrażającego się zakładaniem prywatnych wyższych szkół ekonomicznych oraz kierunków ekonomicznych na innych uczelniach państwowych
3. urynkowienia szkolnictwa wyższego (możliwości pobierania opłat za nauczanie)
4. konieczności dostosowania planów i programów nauczania do wymogów gospodarki rynkowej
5. autonomii szkół wyższych

Reformowanie procesów kształcenia objęło zmiany kierunków studiów, ujednoczenie planów studiów I roku, sukcesywne zmiany w programach lat wyższych, rozwój różnych form kształcenia, zmiany w programach edukacyjnych, zmiany w zasadach rekrutacji, wprowadzenie oceniania zajęć przez studentów oraz swobodnego wyboru przedmiotów i punktowego zaliczania. Celem powyższych zmian było dostosowanie programów nauczania Uczelni do wymogów gospodarki rynkowej. Modyfikacja planów studiów objęła także studia zaoczne i uzupełniające magisterskie. Rozwijały się nowe formy studiów:

- 1993 - otwarto 3-letnie studia wieczorowe (dyplom licencjata)
- 1995 - 2-letnie studia uzupełniające magisterskie ze zwiększoną liczbą godzin
- 1994 - na towaroznawstwie 3-letnie studia zawodowe dzienne
- 1995 - 3,5-letnie zawodowe zaoczne.

Zmiany te spopularyzowały studia towaroznawcze. Z dniem 1 marca 1992 r. na Akademii Ekonomicznej zostały utworzone nowe wydziały: Wydział Ekonomii, Wydział Zarządzania oraz na prawach wydziału Instytut Towaroznawstwa, który 11 maja 1995 r. przekształcony został w Wydział Towaroznawstwa. Wprowadzono również nowe kierunki studiów i specjalności. Kierunki kształcenia to ekonomia, finanse i bankowość, międzynarodowe stosunki gospodarcze i polityczne, zarządzanie i marketing, informatyka i ekonometria, towaroznawstwo. W 1991/1992 roku akademickim przeprofilowano bardzo wiele kierunków studiów, które nie odpowiadały na potrzeby gospodarki lub uległy przekształceniu w związku ze zmianą treści kształcenia. Były to: ekonomiczno-społeczny, organizacji i zarządzania, planowania i finansowania gospodarki narodowej, cybernetyki ekonomicznej i informatyki, ekonomiki i organizacji handlu zagranicznego, ekonomiki i organizacji produkcji, ekonomiki i organizacji obrotu i usług. Pod koniec lat osiemdziesiątych i na początku lat dziewięćdziesiątych zwiększyło się zainteresowanie następującymi kierunkami studiów: cybernetyką ekonomiczną i ekonomiką i organizacją handlu zagranicznego na studiach stacjonarnych, a także ekonomiką i organizacją produkcji na studiach zaocznych. Stagnującą liczbą studentów ce-

chowala się ekonomika i organizacja obrotu i usług na studiach stacjonarnych (ryc. 4, 5). Na pozostałych kierunkach studiów obserwowano spadek liczby studentów. Po roku 1995 nastąpiła kolejna reorganizacja struktury kierunków kształcenia. Na Wydziale Ekonomii znacząco wzmocniły się katedry związane z organizacją i zarządzaniem. Umocnił się także Wydział Towaroznawstwa, a na Wydziale Zarządzania katedry marketingowe. W latach 1996-2000 Uczelnia poszerzyła zakres studiów o nowy kierunek: „gospodarka przestrzenna” (1997/1998) i nowe specjalności „strategie rozwoju regionalnego”, „zarządzanie miastem”, „międzynarodowe stosunki gospodarcze”, „ubezpieczenia gospodarcze” (1999/2000), zmieniono również nazwę specjalności „zarządzanie zasobami pracy” na „zarządzanie zasobami ludzkimi”. Od 15 lutego 2002 r. planowane jest utworzenie specjalności „euromarketing”.

Źródło: tabela 3.

Ryc. 4. Zmiany liczby studentów stacjonarnych Akademii Ekonomicznej w Krakowie na kierunkach zlikwidowanych do 1991 r.

Analizując zmiany liczby studentów na poszczególnych kierunkach studiów w latach 1990-2001 należy stwierdzić, że przez cały ten okres najpopularniejszymi kierunkami studiów były: zarządzanie i marketing, finanse i bankowość, a na studiach stacjonarnych również międzynarodowe stosunki gospodarcze i polityczne (Tabela 3, 4). Jednakże względu na różne tendencje zmian liczby studentów wyróżnić dwa okresy.

Lata 1990-1998 charakteryzowały się wzrostem liczby studentów AE z 4,9 tys. do 17,0 tys., tj. do 347,9%. Na studiach stacjonarnych liczba studentów wzrosła z 3,4 tys. do 5,5 tys., tj. do 183,3%. Natomiast na studiach zaocznych dopiero od 1992 r. obserwuje się wzrost liczby studentów z 734 do 7,4 tys., tj. dziesięciokrotny. Okres ten charakteryzuje się zatem dużą dynamiką wzrostu zwłaszcza liczby studentów zaocznych. Na studiach zaocznych w tym okresie na wszystkich kierunkach studiów wzrastała liczba studentów. Największa dynamika wzrostu dotyczyła zarządzania i marketingu i finansów i bankowości. Na zarządzaniu i marketingu liczba studentów zwiększyła się z 394 do 3149 tj. do ośmiokrotnie, a na finansach i bankowości ze 197 do 1424, tj. ponad siedmiokrotnie (Tabela 4, ryc. 5).

Tabela 3. Przeprofilowane kierunki kształcenia na studiach stacjonarnych Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach akademickich od 1980/1981 do 2000/2001

Kierunki studiów	Liczba studentów w latach akademickich																		
	1976/1977	1979/1980	1980/1981	1982/1983	1984/1985	1986/1987	1988/1989	1990/1991	1991/1992	1992/1993	1993/1994	1994/1995	1995/1996	1996/1997	1997/1998	1998/1999	1999/2000	2000/2001	
Ogółem	3846	3991	4009	3392	3106	2731	2865	3431	3649	4334	4865	5421	5701	6029	5808	5764	5616	5483	
Studium Podstawowe										1067	1109	1098	1064	1084	1037	1066	973	1077	
Wydział Ekonomii								2029	2104	1592	1776	1998	2267	2584	2755	2829	2917	2785	
Ekonomika handlu wew.	891																		
Ekonomika budownictwa	25																		
Ekonomiczno-społeczny	372	446	443	244	202	174	206	250	223										
Ekonomiki i organizacji handlu zagranicznego				167	299	289	300	385	439										
organizacji i zarządzania ekonomiki	394	491	470	386	356	343	359	415	404										
i organizacji produkcji **	848	872	909	704	644	522	507	532	489										
planowania i finansowania gospodarki narodowej	327	341	338	296	305	294	287	143	75										
gospodarki regionalnej								90	133										
finansów i bankowości ***	36							214	341	369	547	736	891	1141	1163	1115	1116	1008	
ekonomii międzynarodowych stosunków gospodarczych i politycznych *										814	808	739	783	609	621	667	683	696	
gospodarka przestrzenna															32	69	96	131	
Wydział zarządzania ekonomiki i organizacji obrotu i usług								1171	1285	1479	1837	2180	2268	2315	1984	1875	1726	1621	
cybernetyki ekonomicznej i informatyki	428	356	364	272	234	194	249	368	474										
zarządzania i marketingu										1220	1619	1936	2083	2136	1852	1747	1585	1463	
informatyki i ekonometrii										259	218	244	185	179	132	128	141	158	
Wydział towaroznawstwa	528	498	465	427	314	257	232	231	260	196	143	145	100	46	32				

* - od 1999/2000 roku akademickiego - stosunki międzynarodowe

** - ekonomika produkcji w 1976 roku

*** - finanse w 1976 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie formularzy sprawozdawczych GUS S-10 i S-11.

Tabela 4. Przeprofilowane kierunki kształcenia na studiach zaocznych Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach akademickich od 1980/1981 do 2000/2001

Kierunki studiów	Liczba studentów w latach akademickich																		
	1976/1977	1979/1980	1980/1981	1982/1983	1984/1985 **	1986/1987 **	1988/1989	1990/1991	1991/1992	1992/1993	1993/1994	1994/1995	1995/1996	1996/1997	1997/1998	1998/1999	1999/2000	2000/2001	
Ogółem	2801	2449	2536	1795	1041	763	860	800	734	2885	4021	5684	6820	7067	7407	7112	6848	6742	
Studium Podstawowe												2557	2387	2188	2069	1825	1829	1866	
Wydział Ekonomii								452	509	261	582	1088	1527	1705	1860	1778	1665	1591	
ekonomiki handlu wewnętrznego	909		150																
ekonomiczno-społeczny ekonomiki i organizacji budownictwa	29	73	83	33															
organizacji i zarządzania ekonomiki i organizacji produkcji ***	101	6	66																
ekonomiki przemysłu	21	69	85	86	27	28	97	148	97										
finansów i bankowości *	1613	611	636	870	393	272	285	194	349										
finansów i rachunkowości		462	423																
ekonomii	128	76	86	69	74	106	163	110	63	197	499	929	1218	1371	1423	1329	1163	1042	
Wydział zarządzania ekonomiki i organizacji obrotu i usług		7																	
zarządzania i marketingu										64	83	159	309	334	437	449	502	549	
informatyki i ekonometrii								348	225	394	1162	2039	2845	3019	3179	3071	2841	2677	
organizacji i przetwarzania danych	1047		901	693	530	357	342	247	199										
Wydział towaroznawstwa											394	1124	1964	2788	2980	3149	3011	2778	
		98	87	44							38	75	57	39	11	60	63	96	
					17			27	26										
												61	155	299	438	513	608		

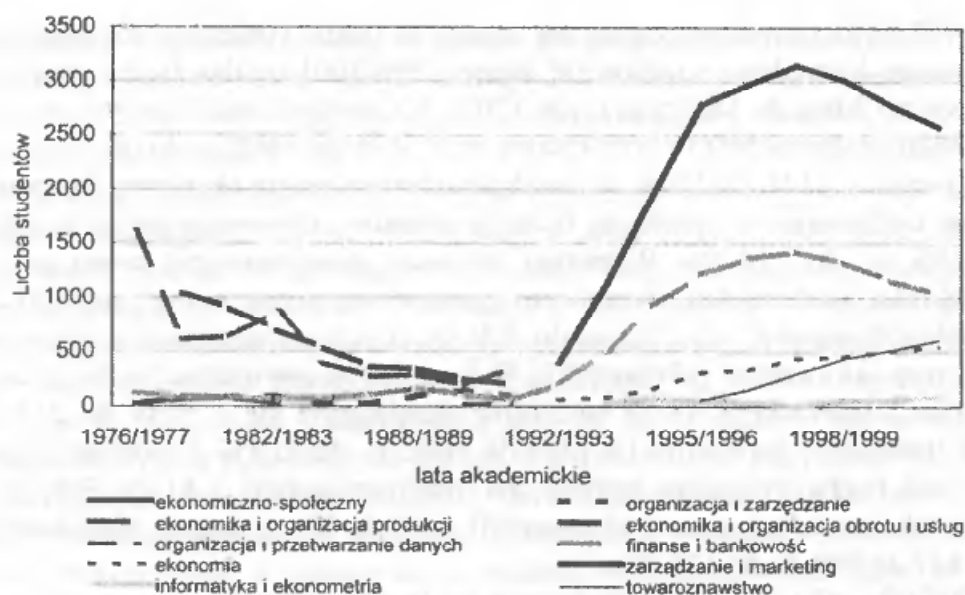
* - finanse i rachunkowość od 1982- 1989 roku, finanse w 1976 , 1990, 1991 r.

** - dla pracujących

*** - ekonomika produkcji w 1976 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie formularzy sprawozdawczych GUS S-10 i S-11.

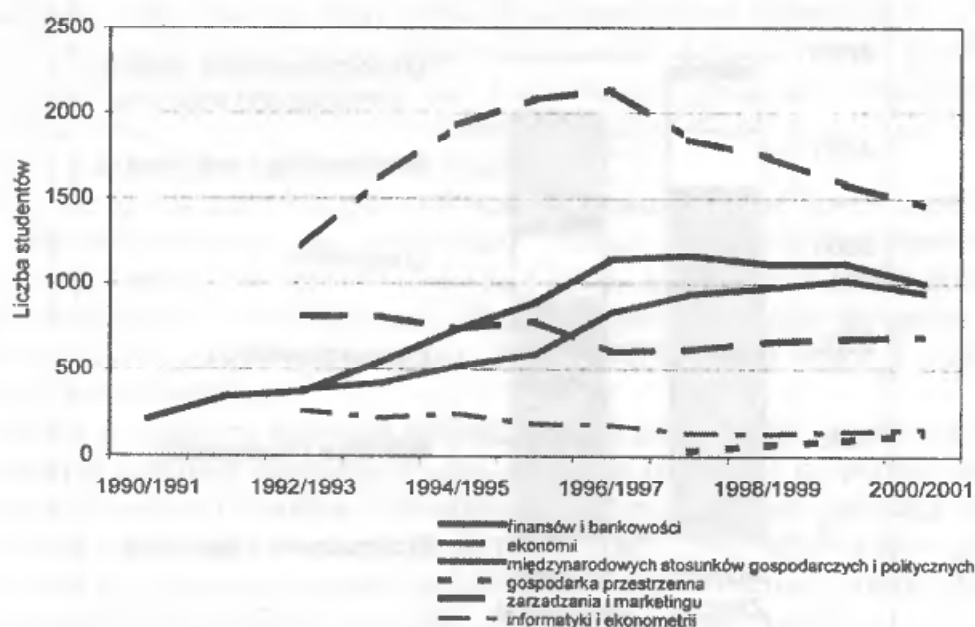

Źródło: tabela 4.

Ryc. 5. Zmiany liczby studentów zaocznych Akademii Ekonomicznej w Krakowie w latach 1976 do 2000 r.

Liczba studentów stacjonarnych na kierunku zarządzanie i marketing w tym czasie wzrosła z 1220 do 2136, tj. do 175,1%, finansów i bankowości z 369 do 1141 osób, tj. do 309,2%, międzynarodowych stosunków gospodarczych i politycznych z 382 do 609, tj. o 118% (Tabela 3, ryc. 6). Natomiast spadkiem liczby studentów charakteryzowały się ekonomia z 814 do 609, tj. do 74,8%, a także informatyka i ekonometria z 259 do 179, tj. do 69,1%.

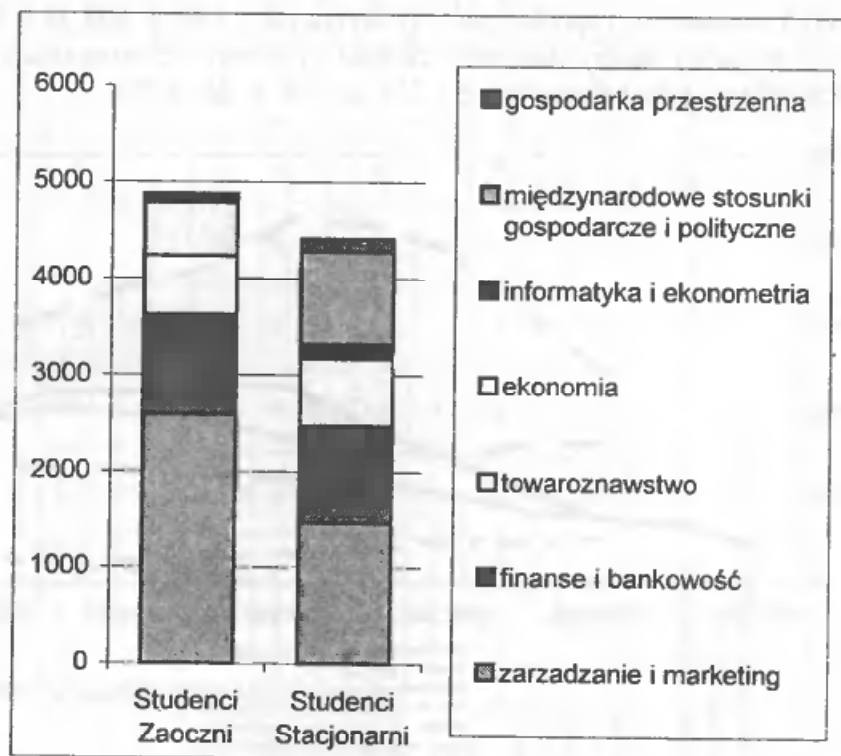

Źródło: tabela 3.

Ryc. 6. Zmiany liczby studentów stacjonarnych Akademii Ekonomicznej w Krakowie na nowych kierunkach studiów w latach 1990-2000

Lata 1998-2001 charakteryzowały się spadkiem liczby studentów na najpopularniejszych dotychczas kierunkach studiów. W latach 1998-2001 ogólna liczba studentów AE zwiększyła się z 17 tys. do 18,7 tys., tj. do 110%. Na studiach stacjonarnych na zarządzaniu i marketingu liczba studentów zmniejszyła się z 2136 do 1463, tj. do 68,4%, a na finansach i bankowości z 1141 do 1008, tj. do 88,3%. Natomiast na ekonomii, która w pierwszym okresie cechowała się spadkiem liczby studentów, obserwuje się teraz ich wzrost z 609 do 696, tj. do 114,3%. Wzrastało również zainteresowanie nowo powołanym w 1997/1998 roku akademickim kierunkiem „gospodarką przestrzenną”, gdzie liczba studentów zwiększyła się z 32 do 131, tj. do 409,4%. Nieznaczny wzrost liczby studentów dotyczył również informatyki i ekonometrii. W tym okresie również na studiach zaocznych na zarządzaniu i marketingu liczba studentów zmniejszyła się z 3149 do 2581, tj. do 82,0%, a na finansach i bankowości z 1423 do 1042, tj. do 73,2%. Natomiast na pozostałych kierunkach liczba studentów wzrosła, na towaroznawstwie z 61 do 608, tj. prawie dziesięciokrotnie, na informatyce i ekonometrii z 11 do 96, tj. ponad ośmiokrotnie a na ekonomii z 437 do 549, tj. do 125,6%.

W 2000/2001 roku akademickim największa liczba studentów stacjonarnych (1463), mimo obserwowanego od 1996/1997 roku akademickiego spadku zainteresowania tym kierunkiem, kształci się nadal na zarządzaniu i marketingu (Tabela 3). Stanowią oni 32% wszystkich studentów stacjonarnych (ryc. 7). Kolejnymi pod tym względem kierunkami studiów są finanse i bankowość (23%) i międzynarodowe stosunki gospodarcze i polityczne (22%).

Źródło: tabela 3, 4.

Ryc. 7. Studenci Akademii Ekonomicznej w Krakowie według studiów w roku akademickim 2000/2001

Na studiach zaocznych, podobnie jak na stacjonarnych najliczniejszym kierunkiem jest zarządzanie i marketing, na którym studiuje 2581 osób, tj. 54% studentów zaocznych, a także finanse i bankowość, na którym to kierunku studenci stanowią 21% wszystkich studentów zaocznych (Tabela 4, ryc. 7).

Studenci AE podchodzą bardzo pragmatycznie do studiów, preferują specjalności pomagające w odnalezieniu się na rynku pracy, a także nabycie uprawnień państwowych do wykonywania zawodu czy prowadzenia własnej firmy. Na kierunku ekonomii studenci preferują ekonomikę nieruchomości i inwestycji, na finansach i bankowości - finanse przedsiębiorstw, na zarządzaniu i marketingu – rachunkowość. W ostatnich sześciu latach obserwuje się przesunięcie zainteresowań z bankowości na finanse przedsiębiorstw i z marketingu na rachunkowość. Odpowiedzią Uczelni na wzmożone zainteresowanie studentów rachunkowością było podjęcie decyzji o utworzeniu od 2001/2002 roku akademickiego nowej specjalności „rewizja finansowa” na kierunku finanse i bankowość.

Należy również wspomnieć o jednej z najbardziej popularnych form uzupełniania kwalifikacji zawodowych, a mianowicie o studiach podyplomowych, które są coraz częściej podejmowane przez absolwentów w celu zwiększenia własnej konkurencyjności na rynku pracy. Podyplomowe studia Akademii Ekonomicznej organizuje Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania AE oraz Małopolska Szkoła Administracji Publicznej. Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania AE oferuje studia podyplomowe obejmujące 34 kierunki. Prowadzone przez Szkołę programy nauczania - stale modyfikowane na podstawie analizy rynku pracy- dostosowywane są do standardów zachodnoeuropejskich (Paszek 2001). Największą popularnością cieszą się bankowość, ekonomika i zarządzanie firmami, marketing, handel zagraniczny, rachunkowość i finanse oraz szacowanie nieruchomości. Szkoła jest także współorganizatorem trzech nowych kierunków studiów z zakresu Internetu w biznesie - projektowanie i tworzenie aplikacji internetowych, administrowanie i zabezpieczenia systemów oraz zarządzanie przedsięwzięciami internetowymi. Za najbardziej prestiżowe uznawane są studia „Master of Business Administration” (dyplom uznawany na całym świecie). Małopolska Szkoła Administracji Publicznej prowadzi międzynarodowe studia „Master of Public Administration”, a także studia w zakresie zarządzania administracją publiczną oraz gospodarki przestrzennej.

Wzrost liczby absolwentów postawił przed Uczelnią zadanie umożliwienia pełnego wykształcenia akademickiego dla absolwentów studiów zawodowych, promowania studentów na rynku pracy, jak również zwiększył presję na śledzenie losów absolwentów w sposób systematyczny i zorganizowany. Planowane jest utworzenie specjalnej jednostki organizacyjnej zajmującej się problemami rozeznawania rynku pracy i pośrednictwa w zatrudnianiu absolwentów.

W świetle powyższych rozważań stwierdza się, że nowe profile kształcenia Akademii Ekonomicznej w Krakowie nawiązują do zmieniających się potrzeb gospodarki narodowej, procesów restrukturyzacji i integracji ekonomicznej Europy, a zatem ułatwiają dostosowanie się jej absolwentów do zmieniającego się rynku pracy. Obserwuje się szczególne zainteresowanie wśród studentów studiami na kierunkach ekonomicznych, które odpowiadają na potrzeby gospodarki rynkowej, związane z transformacją ustrojową.

Literatura

- Chojnicki Z., Czyż T., 1997, *Struktura przestrzenna nauki w Polsce*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Dębska A., Mischke J., 2001, *Dydaktyka XXI wieku*, Materiały sympozjum naukowego zorganizowanego przez Szkołę Przedsiębiorczości i Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie (Kraków, 14 IX 2001), Wydawnictwo AE w Krakowie.
- Juszkiewicz N., 1997, *Nauka i technika jako czynniki rozwoju Poznania*, UAM, Poznań.
- Małecki, J. M., 2000, *Akademia Ekonomiczna w okresie narastających trudności gospodarczych 1975-1980*, [w:] Akademia Ekonomiczna w latach 1975-2000, red. J. M. Małecki, Wydawnictwo AE w Krakowie.
- Małecki, J.M., 2000, *Wobec kryzysu gospodarczego i społecznego 1980-1988*, [w:] Akademia Ekonomiczna w latach 1975-2000, red. J. M. Małecki, Wydawnictwo AE w Krakowie.
- Parysek J., 1997, *Podstawy gospodarki lokalnej*. Wydawnictwo Naukowe UAM.
- Paszek Z., 2001, *Dydaktyka XXI wieku*, Materiały sympozjum naukowego zorganizowanego przez Szkołę Przedsiębiorczości i Zarządzania Akademii Ekonomicznej w Krakowie (Kraków, 14 IX 2001), Wydawnictwo AE w Krakowie.
- Szpak J., 2000, *Akademia Ekonomiczna w okresie przełomu politycznego 1989-1990*, [w:] Akademia Ekonomiczna w latach 1975-2000, red. J. M. Małecki, Wydawnictwo AE w Krakowie.

